

Inspirationsmaterial till bokpaketet 2025 åk 5

Delta i bokträff för lärare

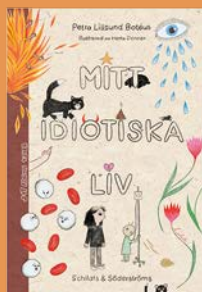
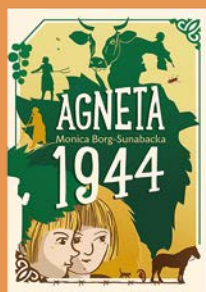
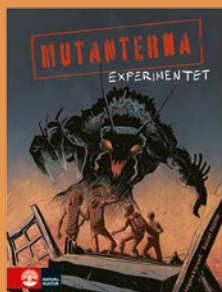
Det ordnas digitala lärarträffar kring bokpaketet den **7.2 och 13.2.2025 kl.15–16**. Då får du en presentation av alla böckerna och tips på olika sätt att utnyttja dem i undervisningen. Välj en av träffarna och mejla till maja.ottelin@sydkusten.fi för att delta. Meddela ditt namn, din arbetsplats och vilkendera träffen du anmäler dig till senast en vecka innan. Vi ses!

© Sydkustens ordkonstskola 2025

Ombrytning och tryckning: Print Mill Ab, Lovisa

Materialet får användas fritt i undervisning och för läsinspiration

Bokgåvan till åk 5 och tillhörande material bekostas av Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd sr

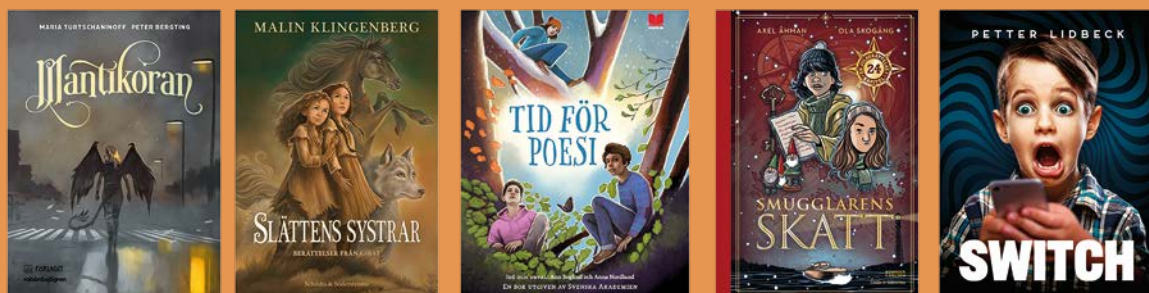
Grattis!

Er klass har fått ett bokpaket från Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd med tio böcker utvalda för femmor. Det här inspirationsmaterialet är framtaget av Sydkustens ordkonstskola som också har valt ut böckerna. Vi önskar att er klass ska få så mycket som möjligt ut av bokgåvan och hoppas att varje elev hittar sin favorit i samlingen!

I det här materialet finns samtalsfrågor och ordkonstövningar till sex av böckerna i paketet. Till flera av böckerna har vi också gjort ordlistor som stöd för läsningen. Du hittar dem på vår webbplats: **www.ordkonst.fi/bokpaket**

Till två av böckerna hittar du extramaterial med skoluppgifter på förlagens egna webbsidor.

- Tid för poesi. En bok för alla
<https://enbokforalla.se/bocker/tid-for-poesi/>
- Experimentet 1: Mutanterna. Natur & kultur
<https://www.nok.se/titlar/allmanlitteratur-barn-och-ungdom/experimentet>

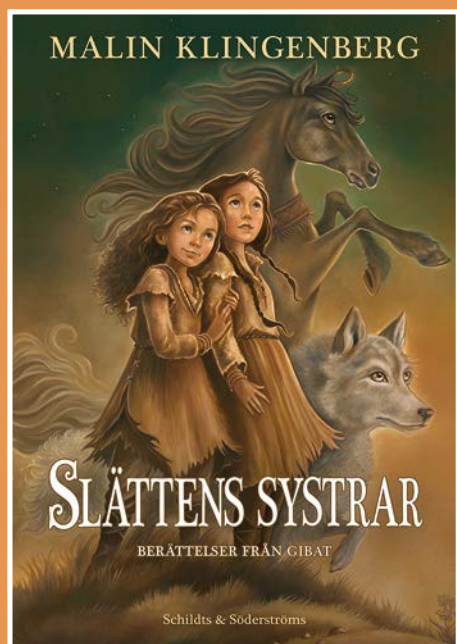

Slättens systrar

TEXT: MALIN KLINGENBERG

ILLUSTRATIONER: EEVA NIKUNEN

eb

”Tanken på att vara instängd fick det att krypa i kroppen på mig. Jag ville vara fri, ute på slätten, under en öppen himmel.”

Hur långt måste man gå för att få vara fri? Kan man vända sig emot sina föräldrar om de missbrukar sin makt? Det är vad Saba måste klara av i den första boken om Slättens systrar.

Boktips!

Om du tyckte om den här boken kanske du gillar *Legenden om Ögonstenen*, en bokserie av Karin Erlandsson med fyra delar *Pärlfiskaren*, *Fågeltämjaren*, *Bergsklättraren* och *Segraren*.

Läs boken och diskutera

- Boken utspelar sig i en fantasivärld. Vilka saker påminner om vår värld och vilka är annorlunda?
- Klanen som Saba växer upp i lever av naturen och sina boskapsdjur. Hur skulle man klara sig i dagens värld på det som finns att samla i naturen?
- Slättens klanledare har blivit girig och vill ha mera pengar för att kunna spela. Vad tror ni det är som får en människa att bli förblindad av pengar och makt och gå så långt att den sviker sin familj?
- Lote är en hövding som ingen gillar men alla ändå lyder. Hurdana egenskaper tycker ni att en bra ledare ska ha?
- Mot slutet av boken får läsaren vinkar om vad som väntar i nästa del av bokserien. Vad gissar ni att ska hända i nästa del? Vilka karaktärer kommer vi att få veta mera om?

Ordkonstövningar

- **Magiska krafter.** I boken lär sig Saba och Sarina i smyg att bota skador och sjukdomar, göra sig osynliga och gå in i andras tankar. Vilken magisk kraft skulle du helst ha? Hur skulle du använda den? Skapa en text där du beskriver din magiska kraft. Hur känns det medan kraften används och efteråt? När är en magisk kraft värd att hålla hemlig?
- **Namnge en frukt.** Tänk om apelsiner i stället kallades "saftklot" och makaronilåda hette "rörstuvning"? Författaren Malin Klingenberg har hittat på namn på maträtter och växter som bara finns på Slätten. Hitta på sagolika namn till de frukter, grönsaker och maträtter som ni äter till vardags. Börja med att lista olika frukter, grönsaker och maträtter och skriv sedan fantasifulle namnförslag till dem. Byt lista med ett par och se om ni kan klura ut varandras påhittade ord!
- **Ett eget fantasirike.** Gör en karta över ett påhittat land och namnge de viktigaste platserna. Skriv om landets djurarter, växter och träd och hitta på fantasifulle namn åt dem. Berätta om landets traditioner och fester. Välj om ni vill göra ett gemensamt land i grupper eller om alla gör varsitt.

Agneta 1944

TEXT: MONICA BORG-SUNABACKA

ILLUSTRATIONER: TERESE BAST

Året är 1944. Det är krig i Finland och elvaåriga Agneta åker ensam bort till sina släktingar på landet medan mamma arbetar och pappa ligger skadad på sjukhus. Hur ska hon klara en sommar bland kodynga och bondgårdsarbete samtidigt som hon oroar sig för sin familj och kriget?

Boktips!

Om du tyckte om den här boken kanske du gillar *Hanna 1918* som också är skriven av Monica Borg-Sunabacka.

Boktips!

Systemn från havet är en bok av Ulf Stark med illustrationer av Stina Wirsén som handlar om ett finskt krigsbarn i Sverige.

Läs boken och diskutera

- "Inga men, det blir bäst så", säger Agnetas mamma och bestämmer att Agneta ska åka ensam till släktingar på landet som hon inte känner så väl. Vad tänker ni är den bästa och tryggaste platsen för barn under krig?
- "Håll dej igång så glömmet du sorgerna", säger farbror Harald till Agneta. Vad tänker ni om det rådet? Vad tycker ni ett barn behöver som är ensam, långt borta från sina föräldrar och oroar sig?
- Många som upplever krig kan ha svårt att prata om det efteråt, eftersom minnena är så jobbiga. I Finland finns det få personer kvar i livet som minns de finska kriget. De flesta av dem som ännu lever var barn under krigsåren, såsom huvudpersonen Agneta i boken. Känner ni till personer som har upplevt krig i Finland? Vad skulle ni vilja fråga dem?

Ordkonstövningar

- **Kära dagbok.** Läs kapitel fyra och fem om Agnetas första dag hos släkten i Kronoby. Skriv en dagbokssida i jag-form om hurdana intryck, tankar och känslor som snurrar i huvudet vid dagens slut.
- **Vad är trygghet?** I Finland har vi länge haft fred. Tänk på vilka andra saker som är trygga och bra med ditt liv i dag och skriv ner dem. Låt listan bli en dikt om trygghet.
Trygghet är en egen säng att sova i.
Trygghet är en kompis att prata med.
Trygghet är ...
- **Livet på landet.** Lista olika saker om livet på bondgården som beskrivs i boken. Låt listan bli en dikt där varje rad börjar med orden "Livet på landet är ..." Till exempel så här:
Livet på landet är lutande lador.
Livet på landet är kolukt och arbete.
Livet på landet är skinn på gröten och mjölk från korna.

Mantikoran

TEXT: MARIA TURTSCHANINOFF
ILLUSTRATIONER: PETER BERGTING

Det är något verkligt obehagligt med Lis nya styvmamma. Något farligt och blodtörstigt ligger och lurar precis under ytan på det tillgjorda leendet. Är hon en mantikora?

”Jag kan inte be någon om hjälp. Ingen skulle tro mig. *Livlig fantasi* skulle de säga och skaka på sina vuxenhuvuden.”

WARNING! Den här boken är för dig som tål blod, skräck och våld.

Boktips!

Gillar du *Mantikoran* kanske du vill läsa *PAX-serien* av Åsa Larsson och Ingela Korsell med illustrationer av Henrik Jonsson.

Läs boken och diskutera

- Vad får vi veta om huvudpersonen Li? Hurdan är hon och hurdan skulle hon vilja vara? Hur beskrivs pappan och styvmmodern? Vilka egenskaper får vi veta i texten och vilka lämnas åt läsaren att fylla i själv?
- Berättelsen har ett abrupt slut. Vad tror ni att händer i huvudpersonens liv efter det?
- När man ser en skräckfilm kan man hoppa till eller skrika av fasa när något hemskt plötsligt händer i bild. Musiken manar också ofta fram starka känslor. Hur gör en författare för att bygga upp en krypande känsla av fara och skräck med enbart ord? Vad är det i texten som får pulsen att stiga och kalla kårar att ila längs ryggraden?
- Vad är det för skillnad mellan att läsa boken mitt på dagen i klassrummet eller ensam hemma med en ficklampa som enda belysning om kvällen?

Ordkonstövningar

- **Doftande karaktär.** Beskriv en person utgående från lukter och vad den helst vill äta. Välj att beskriva en farlig, rolig eller underbar karaktär. Läs hur styvmmodern beskrivs för att få inspiration. (s.12, 46, 55, 64)
- **Fantastiska fynd.** Li besöker naturhistoriska museets avdelning för kuriosa (s. 38). Fantisera om vad allt där kan finnas och gör en lista på tio fynd. Välj ett av fynden som du beskriver närmare, till exempel vilken plats det hittats på och av vem. Fundera på hur föremålet skulle kunna komma till användning.
- **Gå inte dit!** Leta upp ett kusligt ställe i er skola. Börja med att blunda och känna efter vad du hör, känner och luktar på den platsen och anteckna allt. Skriv nu en text om en skräckfylld stund på den platsen – men utan blod och våld. Använd dina anteckningar om ljud, ljus, lukter, rörelser och känslor för att göra berättelsen läskigt levande för läsaren. Lyssna eventuellt på kuslig musik samtidigt.

Urbergets berättelser

Från mammutar till vår tid

TEXT: ANDREAS KOIVISTO
ILLUSTRATIONER: TOM BJÖRKLUND

Djur och växter föds och dör, haven ändrar form men berget består. Boken presenterar Finlands historia från forntid till nutid utgående från en punkt på kartan. Stenkullaberget finns på riktigt och dess händelserika historia berättas i boken av stadsarkeologen Andreas Koivisto. Han är själv uppvuxen vid Stenkullaberget i Vanda och blev intresserad av arkeologi redan som barn.

Boktips!

Du som är intresserad av Nordens historia kanske gillar boken *Historien om Sverige med Farah* av Farah Abadi. Den är baserad på en faktaserie som finns att se gratis på SVT Play.

Läs boken och diskutera

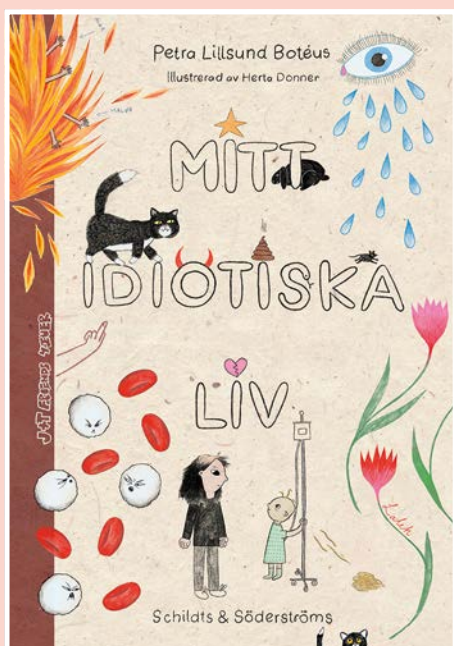
- Hurdana spår finns det av historiska perioder i er näromgivning? Vilka är de äldsta tecknen av bosättning på er ort?
- Hur skulle det kännas att sitta samlad med sin stam runt en lägereld och dela historier, som människorna gjorde under forntiden? Finns det något motsvarande att samlas kring för moderna människor i dag?
- "Det störde dem oerhört att det fanns något de inte förstod. Därför hittade de på en historia som förklarade saken för dem på ett logiskt sätt." (s. 21) Vilka avsnitt i boken är fakta och vilka är fiktiva? Hur kan vi avgöra skillnaden mellan fakta och fiktion? Vilka avsnitt tycker ni att är intressantast att läsa?
- Vilka myter känner ni till? Myter är berättelser som beskriver hur världen blev till, hur väderfenomen uppstår, vad som orsakar dag och natt och årstidernas växlingar.

Ordkonstövningar

- **Naturen berättar.** Boken börjar med att Stenkullaberget minns sina livsskeden. Tänk på er skolgård eller någon plats i närheten som ni kan besöka tillsammans. Vad skulle ett gammalt träd, en klippa eller jorden i en skogsdunge kunna berätta? Skriv en kort text där naturen berättar om sina minnen.
- **Jägaren och bytet.** Skapa en text där du beskriver i jag-form:
A: Hur känns det att vara en forntidsmänniska på jakt med sin stam? eller
B: Hur känns det att vara byte, till exempel en mammut som blir jagad?
Ta med alla sinnen och beskriv vad du ser, hör, luktar och känner med drama, spänning, fart och fara! Läs upp varandras texter och jämför jägarens och bytets perspektiv.
- **Är månen en ost?** I dag har vi bevisat att månen är rund, kretsar runt jorden och återspeglar solens sken, men det visste man inte förr. Hitta på en egen berättelse om månen som förklarar varför den ändrar form och ser ut att röra sig över himlen om natten. Kanske din berättelse också kan förklara mönstret på månens yta?

Mitt idiotiska liv

TEXT: PETRA LILLSUND BOTÉUS
ILLUSTRATIONER: HERTA DONNER

Jossan har börjat femman, vill klippa håret som sin idol Laleh och vara cool. Men det är inte så lätt när man blir osams med sin enda vän. Om man dessutom har en dödssjuk lillasyster och det känns som att ingen bryr sig om en, då känns livet bara idiotiskt.

Tips!

Pssst! *Mitt idiotiska liv* vann priset Runeberg Junior som delas ut varje år på Runebergsdagen den 5.2. Två av böckerna i ert bokpaket är nominerade i år!

Boktips!

Om du tyckte om den här boken kanske du gillar bokserierna *Yokos nattbok* av Annika Sandelin och *Humlan Hansson* av Kristina Sigunsdotter.

Läs boken och diskutera

- Vilka saker i boken känner du igen från ditt eget liv och din vardag, din familj eller skolan?
- Vad tror ni att föräldrarna, läraren och skolkompisarna vet om hur Julia känner sig? Hur tycker ni man kan stöda eller trösta någon som har det jobbigt?
- Skriver du själv dagbok? Har du andra sätt att spara eller dokumentera ditt liv och din vardag? Varför vill man skriva dagbok?
- Dagboksböcker har länge varit otroligt populära såsom *Yokos nattbok* och *Dagbok för alla mina fans*. Varför tror ni de här böckerna och bokserierna har blivit sådana succéer?

Ordkonstövningar

- **Peppande lappar.** Ocool, ensam, fult hår, jordklotets största idiot! Ibland känns det som att allting är fel och hemskt. Hitta tillsammans på uppmuntrande meningar för en dålig dag. Skriv ner dem på lappar som ni lägger i en burk. Där kan den som vill ta en lapp då det behövs.
- **Mitt sommarlov.** Julia får i läxa att skriva en uppsats på sidan 40–41.
A: Skriv en uppsats om ditt lov eller senaste veckoslut där du ljuger så mycket du kan. Bara en sak får vara sann. Eller:
B: Skriv en uppsats om din ledighet som får din lärare att somna.
- **Hälsningar till mig.** "Någon gång när jag är vuxen ska jag plocka fram dig och läsa vad jag skrev när jag var elva år gammal." (s.133). Skriv ett brev till dig själv som du får öppna när du är vuxen. Vad vill du minnas från den här tiden? Kom ihåg att skriva dagens datum och årtal i brevet.
- **Bandnamn.** Julias farmor gillar musik av The Rolling Stones "de rullande stenarna" och The Beatles "skalbagarna". Leta fram deras låtar och lyssna på dem. Prova nu att översätta några av The Beatles låttitlar och albumnamn till svenska! Hitta på svenska översättningar till andra bandnamn: One Direction, Coldplay, Gym Class Heroes, Arctic Monkeys, The Beach Boys, The Cranberries, The Doors, Take That, The Pretenders, Spice Girls. Hur reagerar ni på översättningarna?

Smugglarens skatt

TEXT: AXEL ÅHMAN

ILLUSTRATIONER: OLA SKOGÄNG

Oliver skickas i väg till sin farmor på Bullerholmen lagom till julen. I stället för långa händeslösa dagar med dålig nätuppkoppling får Oliver uppleva ett jullov han sent ska glömma. Smugglarens skatt är en fartfylld adventsbok om hemligheter och äventyr som passar bra att läsa också efter julen.

Boktips!

Om du tyckte om den här boken kanske du gillar *Adjutantens hemlighet* av Sebastian Nyberg. Den handlar om en skattjakt utgående från en gammal dagbok.

Läs boken och diskutera

- Hur är det att bo på en holme utan fast vägförbindelse? Vad är annorlunda jämfört med att bo på fastlandet? Vilka är fördelarna och nackdelarna med att bo avlägset och isolerat? Vilket skulle ni föredra?
- Huvudpersonen i boken kan åka båt på egen hand. Vilka i er klass kan det? Hur lär man sig åka båt?
- Känner ni till några legender eller märkliga berättelser från era hemtrakter och folk som bott där? Vad är det som lockar i en god historia?
- Boken är uppbyggd så att man blir sugen att veta vad som händer i nästa kapitel. Vad är typiskt för så kallade "cliffhangers" i slutet av ett avsnitt och varför är de så effektiva?

Ordkonstövningar

- **Skattjakt.** Tänk dig att det ligger en gömd skatt någonstans i din näromgivning. Fundera på ett bra gömställe. Rita sedan en karta där du prickar in platsen. Hitta på vem som kunde ha gömt den och varför. Du kan använda Google maps, ett gammalt sjökort eller någon annan färdig karta som modell. Skriv en berättelse om den gömda skatten kryddad med ledtrådar och kanske något villospår.
- **Föremål från förr.** Någonstans i er skola finns ett gammalt föremål, som är mycket mer värdefullt än någon skulle tro. Vad kunde det vara? Fantisera och hitta på legender om prylar som finns i er skola. Ni kan sätta upp faktablad vid dem så andra kan läsa om föremålets hemliga historia.
- **Klassens följetong.** Skriv en egen följetong inför sportlovet eller en nedräkning till sommarlovet tillsammans. Bestäm en gemensam stomme med platser och karaktärer som ska finnas med och låt sedan alla i klassen turvis skriva varsitt kort avsnitt. Om ni är en stor klass kan ni skriva två parallella historier med samma början. Om ni är få kan ni skriva två varv på samma berättelse.

Lisi Wahls bokpaket till femmor år 2025

Tid för poesi

ANN BOGLIND & ANNA NORDLUND (RED.)

Agneta 1944

MONICA BORG-SUNABACKA & TERESE BAST

Slättens systrar

MALIN KLINGENBERG & EEVA NIKUNEN

Urbergets berättelser

Från mammutar till vår tid

ANDREAS KOIVISTO & TOM BJÖRKLUND

Mutanterna: Experimentet

INGELA KORSELL & DANIEL THOLLIN

Switch

PETTER LIDBECK

Mitt idiotiska liv

PETRA LILLSUND BOTÉUS & HERTA DONNER

Mantikoran

MARIA TURTSCHANINOFF & PETER BERGTING

Smugglarens skatt

AXEL ÅHMAN & OLA SKOGÅNG

Knäppa men (nästan) helt sanna berättelser. Bok 4

KRISTIAN LINDSTRÖM (ILL.) &
MARIE HELLEDAY EKWURTZEL (ÖVERS.)

SYDKUSTENS

ORDKONSTSKOLA

www.ordkonst.fi